

Standardy Ochrony Małoletnich w Banku Spółdzielczym w Tarnobrzegu

Tarnobrzeg 2025r.

Spis treści

Rozdział 1. Wprowadzenie	3
1.1 Cel dokumentu	3
1.2 Wyjaśnienie pojęć	3
1.3 Zakres Standardów	4
Rozdział 2. Niedozwolone zachowania	4
Rozdział 3. Zapewnienie bezpiecznych relacji z Małoletnimi	5
3.1 Ogólne zasady przebywania Małoletnich na terenie Banku	5
3.2 Podstawy zachowania wobec Małoletnich	5
3.3 Przygotowanie Pracowników	5
3.4 Obowiązki kontrahentów	6
Rozdział 4. Zasady korzystania z należących do Banku urządzeń elektronicznych z dostępem do informacji oraz dedykowanych programów	6
Rozdział 5. Zasady ochrony danych osobowych Małoletnich oraz ich wizerunku	6
5.1 Podstawowe zasady ochrony danych osobowych Małoletnich	6
5.2 Ochrona wizerunku Małoletniego	7
Rozdział 6. Zasady i tryb postępowania w przypadku podejrzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu Małoletniego	7
6.1 Prawa Małoletniego	7
6.2 Zgłaszanie przypadku podejrzenia niedozwolonego zachowania wobec Małoletniego	7
Rozdział 7. Zasady i sposób udostępniania Standardów oraz ich przegląd	8
Rozdział 8. Postanowienia końcowe	8

Rozdział 1. Wprowadzenie

1.1 Cel dokumentu

Celem niniejszego dokumentu, tj. Standardów Ochrony Małoletnich w Banku Spółdzielczym w Tarnobrzegu (dalej również: „Standardy”) jest spełnienie wymogów określonych w Ustawie z dnia 13 maja 2016 roku o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie Małoletnich (dalej również: „Ustawa”), tj. określenie zasad i procedur ochrony Małoletnich, w celu zapewnienia poszanowania ich praw, godności, prywatności i potrzeb, w sposób dla nich bezpieczny i komfortowy, wolny od zagrożeń i nieodpowiednich zachowań, w szczególności od jakichkolwiek form przemocy i dyskryminacji.

1.2 Wyjaśnienie pojęć

W niniejszym dokumencie używane pojęcia oznaczają:

- 1) Bank - Bank Spółdzielczy w Tarnobrzegu;
- 3) Jednostki - jednostki organizacyjne Banku;
- 4) Kontakt - bezpośrednia interakcja z Małoletnim, w tym również zdalna;
- 5) Małoletni - osoba, która nie ukończyła 18. roku życia;
- 6) Niedozwolone zachowanie - zachowanie wobec Małoletniego naruszające lub mogące naruszyć jego prawa, godność, prywatność i potrzeby, krzywdzące go lub mogące powodować krzywdę, o których mowa w Rozdziale 2. Standardów;
- 7) Centrala - należy przez to rozumieć jednostkę organizacyjną Banku, usytuowaną w siedzibie Banku w Tarnobrzegu, realizującą kluczowe dla całości Banku zadania merytoryczne, handlowe i organizacyjne oraz nadzorującą ich wykonanie w stosunku do pozostałych jednostek organizacyjnych Banku.
- 7) Opiekun – osoba pełnoletnia, uprawniona lub zobowiązana do opieki nad Małoletnim lub do jego reprezentacji, w szczególności: nauczyciel, wychowawca, przewodnik, opiekun wycieczki, rodzic, rodzic zastępczy, opiekun tymczasowy lub kurator;
- 8) Personel - pracownicy oraz wykonawcy;
- 9) Pracownik - osoba fizyczna zatrudniona przez Bank na podstawie stosunku pracy, która będzie bezpośrednio wykonywała czynności z udziałem Małoletnich;
- 12) Ustawa - ustawa z dnia 13 maja 2016 roku o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie Małoletnich;
- 13) Wydarzenie - wydarzenie organizowane lub współorganizowane przez Bank, w tym online;
- 14) Wykonawca - osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej albo działającą poza prowadzoną działalnością gospodarczą, a także osoba fizyczna prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą, która na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z Bankiem będzie, wyłącznie bezpośrednio (osobiście), wykonywała czynności z udziałem Małoletnich, w ramach realizacji tej umowy;
- 15) Zdarzenie - sytuacja, gdy doszło do niedozwolonego zachowania wobec Małoletniego lub gdy zachodzi podejrzenie niedozwolonego zachowania wobec Małoletniego;

1.3 Zakres Standardów

1. Standardy dotyczą w szczególności następujących obszarów działalności Banku:

- a) edukacyjnej i wystawienniczej;
- b) promocyjnej;
- c) komunikacyjnej.

2. Standardy dotyczą Małoletnich oraz ich Opiekunów, którzy:

- a) przebywają na terenie Jednostek
- b) uczestniczą w Wydarzeniach.

3. Standardy podlegają przeglądowi co najmniej raz na dwa lata lub w miarę konieczności pod kątem ich zgodności z prawem i regulacjami obowiązującymi w Banku oraz zgodnie z potrzebami wynikającymi z realizowanej działalności Banku. Przeprowadzenie oceny i wprowadzanie zmian Standardów koordynuje Stanowisko produktów bankowych i marketingu.

4. Każda z Jednostek, w przypadku realizacji zadań zakładających kontakt z Małoletnimi, ma obowiązek stosować Standardy.

Rozdział 2. Niedozwolone zachowania

W kontaktach z Małoletnimi niedozwolone jest w szczególności:

- 1. posługiwanie się wulgarnymi lub obraźliwymi słowami, obrazami czy gestami, straszenie, grożenie;
- 2. składanie niestosownych propozycji, w tym związanych ze sferą seksualną;
- 3. naruszanie nietykalności cielesnej;
- 4. zawstydzanie, upokarzanie, obrażanie, lekceważenie;
- 5. dotykanie w sposób, który może być odebrany przez Małoletniego lub otoczenie jako nieprzyzwoity lub niestosowny, jak łaskotanie, siłowanie się, dotykanie ud, piersi, pośladków, okolic intymnych, jak również zwracanie uwagi na miejsca intymne poprzez patrzenie na nie, mówienie o nich (komentarze wprost i nie wprost, żarty, gesty);
- 6. nawiązywanie relacji o charakterze prywatnym bez zgody Opiekuna;
- 7. nawiązywanie relacji seksualnych;
- 8. nadużywanie władzy i siły, stosowanie jakiejkolwiek formy agresji czy przemocy zarówno psychicznej, jak i fizycznej, np. uderzanie, szturchanie, popychanie, napieranie, szarpanie;
- 9. narażanie na bycie świadkiem przemocy wobec innych, gdy można było tego uniknąć;
- 10. proponowanie lub promowanie wyrobów alkoholowych, wyrobów tytoniowych, e-papierosów czy urządzeń i przedmiotów o tej samej lub zbliżonej funkcji lub działaniu, narkotyków oraz innych środków odurzających czy substancji nielegalnych, jak również używanie ich w obecności Małoletnich;
- 11. udostępnianie lub promowanie nieodpowiednich treści – zwłaszcza o charakterze erotycznym lub pornograficznym, wulgarnych, zawierających przemoc fizyczną lub psychiczną, nawołujących do samookaleczeń, samobójstw, zachowań szkodliwych dla zdrowia, zawierających i obrazujących przemoc fizyczną i psychiczną, dostępnych bez żadnego ostrzeżenia;
- 12. przyjmowanie pieniędzy czy prezentów od Małoletnich lub ich Opiekunów, czerpanie innych korzyści finansowych;
- 13. krzywdzenie w jakiejkolwiek formie, przy czym przez krzywdzenie Małoletniego należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę Małoletniego lub zagrożenie jego dobra, w tym zaniedbywanie.

Rozdział 3. Zapewnienie bezpiecznych relacji z Małoletnimi

3.1 Ogólne zasady przebywania Małoletnich na terenie Banku

Małoletni mogą przebywać na terenie Banku tylko pod opieką Opiekuna, który odpowiada za bezpośrednią opiekę nad nimi, w tym za zapewnienie im bezpieczeństwa. Opiekun odpowiada za zachowanie i ewentualne szkody wyrządzone przez Małoletnich oraz za udzielanie pierwszej pomocy. Obowiązki te dotyczą Małoletnich do 13 roku życia przebywających w Centrali i jednostkach organizacyjnych Banku.

3.2 Podstawy zachowania wobec Małoletnich

1. Małoletnich należy traktować z szacunkiem i cierpliwością.
2. Personel jest zobowiązany do działania w sposób otwarty, przejrzysty dla innych i uzasadniony, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji zachowania.
3. Personel musi uwzględniać w kontaktach z Małoletnimi, w sposobie pracy z nimi i reagowaniu na ich zachowania, możliwości psychofizyczne Małoletniego i dostosować poziom komunikacji do potrzeb Małoletnich z niepełnosprawnościami.
4. Każdy Kontakt Personelu z Małoletnimi powinien odbywać się bezpośrednio w ramach wykonywanych obowiązków i wyłącznie w godzinach pracy lub podczas realizowania umowy. W uzasadnionych sytuacjach, jak np. Wydarzenie czy w sytuacjach z punktów 5-6, Kontakt ten może odbywać się w związku z tymi obowiązkami również poza godzinami pracy lub realizowania umowy.
5. Z zastrzeżeniem pkt 6, fizyczny kontakt Personelu z Małoletnim jest dopuszczalny tylko wówczas, gdy:
 - a) jest dostosowany do wieku i płci Małoletniego i zgodny z jego potrzebami w danej sytuacji,
 - b) odbywa się za zgodą Opiekuna lub Małoletniego, przy czym w przypadku Małoletniego z niepełnosprawnością dotyk powinien poprzedzić jego opis, np. gdy chodzi o poprawienie pozycji dziecka na wózku,
 - c) odbywa się w obecności lub przy udziale innej osoby z Personelu, a jeśli to nie jest możliwe – po uprzednim powiadomieniu o takiej sytuacji innej osoby z Personelu.
6. W sytuacjach kryzysowych, np. medycznych, wymagających ewakuacji, zagrażających zdrowiu lub życiu, kontakt Pracowników z Małoletnim jest dopuszczalny z pominięciem pkt 5, przy czym kontakt fizyczny nie może wykraczać poza niezbędny do udzielenia pomocy.
7. W przypadku, gdy ktokolwiek z Pracowników jest świadkiem niedozwolonego zachowania lub przyjmie zgłoszenie dotyczące niedozwolonego zachowania Małoletnich, ma obowiązek zareagować adekwatnie do sytuacji, z zachowaniem bezpieczeństwa innych Małoletnich, w celu zapobieżenia eskalacji niedozwolonych zachowań, a także niezwłocznie poinformować o niedozwolonym zachowaniu Opiekuna Małoletnich, którego to dotyczy.

3.3 Przygotowanie Pracowników

1. Wszyscy Pracownicy Banku mają obowiązek zapoznać się oraz przestrzegać zapisów niniejszych „Standardów ochrony Małoletnich w Banku Spółdzielczym w Tarnobrzegu” oraz wypełnić i podpisać oświadczenie, o którym mowa w ust. 2.
2. Oświadczenie Pracownika o zapoznaniu się z treścią Standardów stanowi Załącznik nr 1 do niniejszych Standardów. Wypełnione i podpisane oświadczenie Pracownik Banku przekazuje swojemu przełożonemu a ten przekazuje je do Stanowiska ds. organizacyjno – administracyjnych.
3. W przypadku Wykonawców, oświadczenia odbierane są przez Pracownika wyznaczonego w umowie

zawartej z Bankiem. Następnie są dołączane do akt sprawy dotyczącej Standardów ochrony Małoletnich w współpracy z danym wykonawcą. Wzór oświadczenia stanowi Załącznik nr 1 do niniejszych Standardów.

4. Każdy pracownik biorący udział w wydarzeniu zobowiązany jest do przedstawienia Bankowi zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego albo odpowiednio innych rejestrów oraz oświadczenia, o których mowa w art. 21 Ustawy, a następnie jest sprawdzana przez Bank pod kątem figurowania w Rejestrze Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym.

5. W przypadku uzyskania przez Bank informacji od organów państwowych, że wobec kogokolwiek z pracowników zostało wszczęte postępowanie karne o przestępstwo wymienione w art. 21 Ustawy, bezzwłocznie zostaje on odsunięty od kontaktów z Małoletnimi.

6. Bank organizuje, stosownie do potrzeb, szkolenia dla Pracowników dopuszczonych do pracy z Małoletnimi. Pracownicy przechodzą tego typu szkolenie wstępne po zawarciu umowy z Bankiem.

7. Za przygotowanie pracowników do pracy z Małoletnimi zgodnie z ust. 1 – 6 odpowiada stanowisko ds. organizacyjno-administracyjnych.

3.4 Obowiązki kontrahentów

Umowy, które Bank zawiera z Wykonawcami, powinny zawierać odpowiednie zapisy, uwzględniające oświadczenia potwierdzające spełnienie wymogów wynikających z Ustawy.

Rozdział 4. Zasady korzystania z należących do Banku urządzeń elektronicznych z dostępem do informacji oraz dedykowanych programów

Bank nie zapewnia dostępu do Internetu na urządzeniach elektronicznych znajdujących się w jego infrastrukturze. W związku z tym Małoletni nie mają możliwości korzystania z Internetu w placówkach Banku, a urządzenia udostępniane Małoletnim są ograniczone wyłącznie do funkcjonalności informacyjnych lub edukacyjnych, które nie wymagają dostępu do sieci.

Rozdział 5. Zasady ochrony danych osobowych Małoletnich oraz ich wizerunku

5.1 Podstawowe zasady ochrony danych osobowych Małoletnich

1. Dane osobowe Małoletniego to informacje umożliwiające identyfikację Małoletniego.
2. Ochrona danych osobowych Małoletnich odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).
3. Nikt z personelu nie może ujawniać danych osobowych Małoletniego wobec osób nieuprawnionych.
4. Teren Banku jest objęty systemem monitoringu, który rejestruje obraz.

5.2 Ochrona wizerunku Małoletniego

1. W przypadku utrwalania wizerunku Małoletniego w jakiejkolwiek formie, np. filmowanie, nagrywanie dźwięku, fotografowanie, należy dołożyć starań, by pozyskać stosowne zgody od jego Opiekuna i uszanować zdanie Małoletniego.
2. W sytuacji, gdy Małoletni lub jego Opiekun nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku, to należy wcześniej z nimi ustalić pisemnie sposób, w jaki osoba rejestrująca będzie mogła zidentyfikować Małoletniego, aby nie utrzymywać jego wizerunku na zdjęciach/nagraniach indywidualnych i grupowych.
3. Pracownik ma obowiązek bezzwłocznego poinformowania Opiekuna oraz Małoletniego o celu utrwalenia wizerunku.
4. Punkty 1-3 nie dotyczą utrwalania wizerunku w systemie monitoringu, którym objęty jest teren Banku, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Informacja o monitoringu Banku jest umieszczona w widocznych miejscach.
5. Należy unikać podpisywania zdjęć/nagrań informacjami identyfikującymi Małoletniego z imienia i nazwiska, a jeśli zachodzi taka konieczność, można użyć tylko imienia.
6. Zdjęcia/nagrania Małoletniego powinny koncentrować się na czynnościach wykonywanych przez niego i w miarę możliwości przedstawiać Małoletniego w grupie, a nie pojedynczo.
7. W celu utrwalenia wizerunku Małoletniego przez Pracownika powinno się wykorzystywać służbowe urządzenia rejestrujące, np. telefony komórkowe, aparaty fotograficzne, kamery - nie prywatne.
8. Zdjęcia/nagrania z udziałem Małoletniego są przechowywane w wyodrębnionym folderze na serwerze, do którego dostęp mają wyłącznie Pracownicy Stanowiska ds. produktów bankowych i marketingu.
9. Dane na nośnikach zawierających zdjęcia/nagrania z udziałem Małoletniego są przechowywane i niszczone zgodnie z właściwymi przepisami, w tym ustalonymi okresami retencji danych osobowych przyjętymi przez Bank.

Rozdział 6. Zasady i tryb postępowania w przypadku podejrzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu Małoletniego

6.1 Prawa Małoletniego

1. Małoletni ma prawo do uzyskania jasnej i zrozumiałej dla niego informacji, w jaki sposób i do kogo skierować zgłoszenie w przypadku zaistnienia Zdarzenia.
2. Małoletni ma prawo oczekiwać odpowiedniej reakcji na zgłoszenie w sprawie Zdarzenia oraz uzyskać adekwatną pomoc.

6.2 Zgłaszanie przypadku podejrzenia niedozwolonego zachowania wobec Małoletniego

1. Niezwłocznie po ujawnieniu zdarzenia pracownik, który był świadkiem zdarzenia lub przyjął zgłoszenie w tej sprawie, sporządza notatkę według wzoru stanowiącego Załącznik nr 2 do Standardów. Pracownik adresuje notatkę do Stanowiska ds. organizacyjno - administracyjnych, a wykonawca do Pracownika wyznaczonego w umowie zawartej z Bankiem do kontaktu ze strony Banku.
2. Notatka sporządzana jest w formie pisemnej lub elektronicznej z kwalifikowanym podpisem elektronicznym i bezzwłocznie przekazywana bezpośrednio do adresatów lub wysyłana pocztą tradycyjną lub pocztą elektroniczną (skan lub wersja z podpisami elektronicznymi).

3. Po otrzymaniu notatki Stanowisko ds. organizacyjno – administracyjnych podejmuje działania wyjaśniające, w szczególności jest zobowiązane do bezzwłocznego przeprowadzenia rozmowy z:
- 1) Opiekunem;
 - 2) innymi osobami mającymi/mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu oraz innych okolicznościach mających/mogących mieć związek ze zdarzeniem;
- w celu ustalenia przebiegu zdarzenia.
4. Rozmowa jest przeprowadzana w godzinach pracy Banku i na terenie Banku. Dopuszcza się przeprowadzenie rozmowy za pomocą środków porozumiewania się na odległość.
5. Opiekun Małoletniego, którego zgłoszenie dotyczy, jest informowany o:
- 1) dokonanych ustaleniach;
 - 2) możliwości/konieczności skorzystania ze specjalistycznego wsparcia;
 - 3) możliwości/konieczności zgłoszenia zdarzenia do odpowiednich instytucji/służb uprawnionych do interwencji, w formie pisemnej lub e-mailowej – na adres podany przez opiekuna w notatce, o której mowa w ust. 1.
6. W przypadku, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa wobec Małoletniego, Zarząd Banku lub Rada Nadzorcza (jeżeli podejrzenie dotyczy członka Zarządu) podejmuje działania w celu zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa właściwej miejscowo policji lub prokuratury oraz w celu zawiadomienia sądu opiekuńczego.
7. W przypadku, gdy zdarzenie dotyczy Pracownika, do czasu wyjaśnienia sytuacji zostaje on odsunięty od kontaktów z Małoletnimi. Po wyjaśnieniu sprawy, jeśli zostało stwierdzone naruszenie dobra Małoletniego, podejmowane są odpowiednie działania.
8. Wszyscy uczestnicy powyższych etapów są zobowiązani do zachowania informacji dotyczących zdarzenia w tajemnicy, z wyjątkiem konieczności przekazania informacji instytucjom/służbom uprawnionym do interwencji.
9. Cała dokumentacja dotycząca zdarzenia jest przechowywana przez Stanowisko ds. organizacyjno - administracyjnych, gdzie powstała, i jest archiwizowana zgodnie z zasadami przyjętymi w Banku.

Rozdział 7. Zasady i sposób udostępniania Standardów oraz ich przegląd

1. Standardy, w wersji pełnej i skróconej przeznaczonej dla Małoletnich (załącznik nr 3) przechowywane są w dostępnym i widocznym miejscu w szczególności w:
- 1) jednostkach organizacyjnych;
 - 2) miejscach, gdzie odbywają się Wydarzenia Banku, a także są opublikowane w szczególności na stronie internetowej Banku.

Rozdział 8. Postanowienia końcowe

Niniejsze Standardy wchodzi w życie z dniem podjęcia przez Zarząd Banku stosownej Uchwały.

**Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami ochrony Małoletnich
w Banku Spółdzielczym w Tarnobrzegu**

Ja,, niniejszym oświadczam, że zapoznałam/em* się, że „Standardami ochrony Małoletnich w Banku Spółdzielczym w Tarnobrzegu”, przyjętych Uchwałą nr Zarządu Banku z dnia, akceptuję je i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....
data i czytelny podpis
osoby składającej oświadczenie

Notatka
w sprawie zdarzenia dotyczącego niedozwolonego zachowania
lub podejrzenia niedozwolonego zachowania wobec Małoletniego

Od:

.....

(imię i nazwisko, stanowisko osoby, która przyjęła zgłoszenie)

Do:

(imię i nazwisko, stanowisko).

Zgłoszenie w sprawie zdarzenia:

Data:

1. Data i godzina przyjęcia zgłoszenia oraz dane kontaktowe osoby, która dokonała zgłoszenia:

.....

2. Czas i miejsce zdarzenia:

3. Imię i nazwisko i dane kontaktowe opiekuna/opiekunów Małoletniego, którego zdarzenie dotyczy:

4. Świadczenie zdarzenia:

5. Opis zdarzenia:

6. Opis podjętych przez personel działań wraz z imieniem i nazwiskiem osoby/osób, które działania podjęły:

.....

czytelny podpis osoby,
która sporządziła notatkę

Standardy ochrony Małoletnich w Banku Spółdzielczym w Tarnobrzegu **Wersja skrócona przeznaczona dla Małoletnich**

Zawsze, gdy jesteś w Banku Spółdzielczym w Tarnobrzegu lub uczestniczysz w wydarzeniu organizowanym przez Bank Spółdzielczy w Tarnobrzegu, bez względu na to, ile masz lat, zależy nam na tym, abyś czuł się tutaj komfortowo i bezpiecznie.

Jeśli jesteś pewna/pewny* lub tylko masz wrażenie, że ktoś cię skrzywdził albo potraktował niewłaściwie, i z tego powodu martwisz się lub boisz, powiedz o tym naszemu pracownikowi. Wysłucha Cię, podejmie odpowiednie działanie albo podpowie, gdzie można szukać pomocy.

W szczególności powiedz nam o tym, gdy ktoś:

- krzyczał na Ciebie, wyzywał Cię, popychał, szarpał, bił;
- straszył Cię, groził, szantażował, że zrobi Ci krzywdę;
- dotykał Cię w sposób, który powodował, że czułaś/czułeś* się zawstydzona/zawstydzony*, zakłopotana/zakłopotany*;
- mówił Ci, że jesteś gorsza/gorszy* z powodu, na przykład: Twojej płci, orientacji seksualnej, światopoglądu, przekonań, wyznania lub jego braku, pochodzenia etnicznego, rasy, narodowości, koloru skóry, stanu zdrowia, niepełnosprawności.

Masz prawo oczekiwać od innych, aby:

- komunikowali się z Tobą spokojnym tonem i z szacunkiem, wysłuchali, co masz do powiedzenia;
- wyjaśniali Ci swój punkt widzenia i oczekiwania podając argumenty, które będziesz mogła/mógł* zrozumieć;
- szanowali Twoje granice cielesne, nie dotykali Cię, jeśli nie masz na to ochoty;
- akceptowali Cię bez względu na Twoją płeć, orientację seksualną, światopogląd, przekonania, wyznanie lub jego brak, pochodzenie etniczne, rasę, narodowość, kolor skóry, stan zdrowia, niepełnosprawność.

*niepotrzebne skreślić